

ЗВІТ
за результатами моніторингового візиту до місця тимчасового проживання
внутрішньо переміщених осіб на базі Виноградівського психоневрологічного
інтернату

29 вересня 2023 року

с. Виноградівка

Мета моніторингового візиту: відповідно до вимог статті 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» здійснено моніторинг додержання прав внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) на належні умови проживання у місці тимчасового проживання (далі – МТП).

Склад моніторингової групи:

Шаповалов Олег Олександрович – регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Хмельницькій області.

Моніторинговий візит проводився у присутності:

посадової особи балансоутримувача/власника: Кузь Юрія Петровича – директора Виноградівського психоневрологічного інтернату.

Уповноважена рішенням власника (балансоутримувача) особа, яка забезпечує обслуговування та функціонування матеріально-технічної бази та інфраструктури місця тимчасового проживання, виконує обов'язки у сфері цивільного захисту:

Кузь Юрій Петрович – директор Виноградівського психоневрологічного інтернату.

Керівник закладу: Кузь Юрій Петрович.

Назва об'єкта моніторингу, адреса, форма власності, керівництво установи, інша інформація:

Повна назва об'єкта моніторингу: Виноградівський психоневрологічний інтернат.

Повна адреса об'єкта моніторингу: вул. Центральна, 15А, с. Виноградівка, Хмельницький район, Хмельницька область.

Форма власності: комунальна.

Сфера управління: Департамент соціального захисту населення Хмельницької обласної військової адміністрації.

Балансоутримувач/власник: Хмельницька обласна рада.

Директор: Кузь Юрій Петрович.

Внесення об'єкту до переліку МТП, що формується Мінреінтеграції, на момент здійснення моніторингового візиту не ініційовано.

Попередній моніторинговий візит не здійснювався.

Розташування

МТП розміщено у двох відділеннях закладу. Перше розташоване на 1 поверсі 2-поверхової будівлі відділення Виноградівського психоневрологічного інтернату в с. Виноградівка, друге – в с. Скаржинці на 2 поверсі 3-поверхової будівлі відділення

Комунального некомерційного підприємства Хмельницький обласний заклад з надання психіатричної допомоги Хмельницької обласної ради. Обидва відділення відносяться до Виноградівського психоневрологічного інтернату.

Заклад розташовано у центрі населеного пункту в безпосередній близькості до об'єктів соціальної інфраструктури: 20 хв пішої ходи до аптеки та 5 хв – до магазину. Зупинка громадського транспорту розташована при вході на територію закладу.

Наповненість

Приміщення місця тимчасового проживання розділені на місця загального користування та приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця.

Будівля місць тимчасового проживання одночасно розміщує внутрішньо переміщених осіб та використовується за своїм функціональним призначенням, як стаціонарний інтернатний заклад для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті (далі - підопічні).

Приміщення загального користування закладу та ті, що облаштовані ліжко-місцями для внутрішньо переміщених осіб, відокремлені від інших приміщень будівлі

Заклад розраховано на 200 місць, на момент візиту у закладі мешкає 128 ВПО: 1 чоловік і 127 жінок.

Серед ВПО 67 осіб літнього віку. 110 осіб з інвалідністю та 36 маломобільних осіб.

У відділенні Виноградівського психоневрологічного інтернату в с. Виноградівка проживає 22 ВПО. У с. Скаржинці у відділенні Комунального некомерційного підприємства Хмельницький обласний заклад з надання психіатричної допомоги Хмельницької обласної ради проживає 106 ВПО.

Облік мешканців МТП не ведеться відповідно до Додатку 4 до Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Вартість проживання, договір на проживання та правила проживання

Проживання для ВПО здійснюється на безоплатній основі. Видатки на комунальні послуги з ВПО не стягуються. Натомість у ВПО вилучається 75% пенсійних виплат в рахунок утримання.

Закладу видатки на комунальні послуги відшкодовує Хмельницька обласна рада.

Інженерні системи (тепло-, водо-, електро- постачання, вентиляція)

Будівлі закладу облаштовані функціонуючими інженерними системами, до яких належать системи електропостачання, опалення, вентиляції, водопостачання та водовідведення.

У закладі наявне опалення від власного твердопаливного котла.

Водозабезпечення: холодна та питна вода подаються насосом з власної свердловини. Гаряча вода забезпечується котлом та бойлерами.

Електропостачання централізоване, безперебійне (не враховуючи планові і аварійні відключення). У закладі наявні альтернативні джерела енергії – генератори

загальною потужністю 86 кВт. У місці тимчасового проживання наявна функціонуюча система управління відходами.

Харчування

Місце тимчасового проживання не облаштоване місцями для особистого приготування та прийому їжі, зберігання продуктів. Також у мешканців відсутні відповідні прилади та інвентар.

Персонал закладу готує їжу мешканцям централізовано та щоденно забезпечує їх 4-разовим харчуванням (ВПО у відділенні в с. Виноградівка) та 3-разовим харчуванням (ВПО у відділенні в с. Скаржинці – забезпечує Комунальне некомерційне підприємство Хмельницький обласний заклад з надання психіатричної допомоги Хмельницької обласної ради).

Для цього обидва заклади облаштовані окремими кухонними приміщеннями – харчоблоком для приготування та зберігання продуктів та їдальнею для прийому їжі. Приміщення облаштовані відповідним майном та обладнанням. У кожній кімнаті проживання ВПО наявний електрочайник.

Санітарія та гігієна

У МТП наявні 7 душових кабін і 3 санвузли у відділенні в с. Виноградівка та 4 душові, дві ванни та 3 с/вузли (з яких 2 не працює) – у відділенні в с. Скаржинці. Душові обладнані бойлером. Санітарно-гігієнічні кімнати не розподілені за ознакою статті, але мають засувки/замки.

Місце тимчасового проживання в с. Виноградівка облаштоване санітарно-гігієнічними приміщеннями, достатніми для задоволення потреб осіб, які проживають в місцях тимчасового проживання (із розрахунку щонайменше один душ/одна ванна на 12 осіб та один туалет на 10 осіб). Натомість умови у с. Скаржинці не відповідають таким вимогам.

У відділенні в с. Виноградівка облаштовано щонайменше один душ/одну ванну та один туалет, обладнаний для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

На момент моніторингу в МТП працює пральня та 2 сушки. Наявні 3 пральні машини у відділенні в с. Виноградівка. 2 пральні машини – у відділенні в с. Скаржинці (що не відповідає мінімальним вимогам щодо наявності 2-х пральних та 1 сушильної машини на 20 осіб).

У МТП прибирання та підтримку чистоти забезпечує персонал закладу.

Протипожежна безпека, укриття

У МТП на момент моніторингу наявний план евакуації, вогнегасники, протипожежна сигналізація та аптечка першої медичної допомоги.

Місце тимчасового проживання облаштоване найпростішим укриттям у вигляді цокольного/підвального приміщення (до 50 осіб у с. Виноградівка та до 10 осіб у с. Скаржинці). У с. Скаржинці умови перебування передбачають ліжка, зручні стільці, лавки, біотуалети, запаси води, ліки тощо.

Укриття не доступне для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Безбар'єрність

У закладі відсутній пандус, а у відділенні в с. Скаржинці відсутнє й інше додаткове обладнання для осіб з інвалідністю.

Умови в кімнатах

Ліжко-місця для ВПО облаштовані у 6 кімнатах у відділенні в с. Виноградівка та в 12 лікарняних палатах у відділенні в с. Скаржинці.

У кімнатах розміщені особи, які не пов'язані між собою спільним побутом або сімейними (родинними) відносинами.

Не допускається розміщення в одній кімнаті осіб різної статі.

Вхід до приміщень, у яких облаштовано ліжко-місця, обладнаний замками/засувками на вхідних дверях.

У приміщеннях в с. Виноградівка проживає по 3-4 особи (біля 5,5 м кв. на особу), в с. Скаржинці – від 2 до 12 осіб, біля 4,32 м кв на особу (більше чотирьох ліжко-місць, що не відповідає мінімальним вимогам).

Площа, виділена для одного ліжко-місця, використовується для облаштування спального місця, зберігання особистих речей та становить менше 6 кв. м.

Мешканцям надані в користування предмети для облаштування ліжко-місць, зокрема ліжко, постільні речі (матрац, подушки, ковдри, постільна білизна тощо).

Наявні меблі, в тому числі, для зберігання особистих речей (шафа, комод, стіл, стілець/табурет тощо).

Дозвілля

У МТП облаштовані місця для дозвілля, з урахуванням потреб мешканців місць тимчасового проживання, включаючи місце для проведення зборів, організації дозвілля, а також надання соціальних, адміністративних та публічних (електронних публічних) послуг: кімната для відпочинку з телевізором, спортзал, кімната соціальних працівників, спортивний майданчик на території закладу. Натомість у відділенні в с. Скаржинці для цих цілей можуть використовуватися лише приміщення їдальні та коридор.

Для цих цілей адміністрацією закладу приміщення використовуються за відповідним функціональним призначенням відповідно до графіка, встановленого керівником.

Доступ до інформації та послуги

Адміністрацією визначено порядок звернення мешканців і їх розгляд та доведено відповідну інформацію.

Мешканцям закладу надаються послуги, в тому числі міжнародними організаціями, зокрема:

Адміністрація закладу: медичні, побутові та соціальні послуги згідно статуту. Для цього в закладі наявні відповідні фахівці, в тому числі лікар та медсестри.

Орган місцевого самоврядування Розсопанська сільська рада: фінансова допомога 130 000 грн та ще 30 000 грн на благоустрій території закладу, транспортні послуги.

Хмельницька ОВА: розподіл гуманітарної допомоги наданої ОВА благодійними і гуманітарними організаціями, зокрема, одяг, харчі, ліжка тощо.

Міжнародна організація з міграції МОМ: холодильник, пральні і сушильні машини, ліжка, матраци, генератор, побутова хімія;

Хмельницька обласна організація Товариства Червоного Хреста України: огляд лікарями та медикаментами;

Швейцарсько-український гуманітарний фонд MEDAIR: памперси, медичні засоби;

Кам'янець-Подільський міський осередок міжнародної громадської організації «Наша спадщина»: продукти харчування.

Загалом, протягом 2022 року та неповного 2023 року міжнародними і національними гуманітарними організаціями, органами влади та комерційними установами закладу було надано гуманітарної допомоги на суму 3 млн грн та 2,4 млн грн. відповідно.

ВПО мають довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, натомість допомогу на проживання не отримують з вересня 2023 року (відповідно до 709 постанови КМУ від 11 липня 2023 року).

Мешканці МТП підписали декларації з місцевими лікарями та мають доступ до медичних послуг.

Освіта

Мешканці МТП не потребують освітніх послуг.

Працевлаштування

У мешканців МТП відсутня потреба у працевлаштуванні.

Анонімні інтерв'ю під час візиту проведено з 12 особами.

Під час спілкування було надано роз'яснення і консультації щодо правових питань, поінформовано щодо роботи Консультаційного центру в м. Хмельницькому та порядку звернення до Уповноваженого з прав людини. Під час особистого спілкування з мешканцями гуртожитку з числа ВПО, скарг, чи пропозицій до Уповноваженого щодо порушення прав громадян не надходило. Натомість одна ВПО звернулася до Уповноваженого з приводу сприяння переведення до іншого закладу.

Натомість мешканцями МТП було порушено такі проблемні питання:

- бувають випадки заборони окремим ВПО залишати територію закладу та відвідувати магазин на певний час;
- гуманітарна допомога не надається напряму ВПО, а передається адміністрації закладу, яка сама приймає рішення коли, скільки і чого надати тому чи іншому ВПО. Нормування, запроваджене адміністрацією, на думку ВПО, не відповідає їхнім фактичним потребам;
- у ВПО відсутні особисті зимові речі;
- заклад не може забезпечити і ВПО вимушені купляти своїм коштом спортивні костюми, кросівки, гумові тапочки;
- є потреба в додаткових засобах гігієни;
- після вилучення у ВПО 75% соціальних виплат, у ВПО лишається біля 600 грн. З урахування припинення виплати допомоги на проживання, цих коштів не вистачає для власних потреб.

Щодо несистематичних обмежень окремих ВПО залишати територію закладу, адміністрація повідомила, що такі факти пов'язані зі зловживанням окремими мешканцями спиртними напоями.

Загальні потреби МТП:

Потреби, які озвучені представником адміністрації:

- відсутність профільного для такого закладу лікаря-психіатра. Також з 10 медсестр, що передбачені у штаті закладу, наявна лише половина.

За словами керівництва закладу, така ситуація сталася через недостатнє фінансове забезпечення, зокрема, розмір заробітної плати, який передбачено відповідними нормативними актами, не відповідає ринковим. Тому замість лікаря-психіатра заклад користується послугами лікаря-терапевта, який працює на 0,25 ставки.

- З урахуванням низьких зарплат, немає бажаних влаштуватися на вільні вакансії.
- закладу на сьогодні не вистачає 15-20 штатних одиниць персоналу.

Потреби, які озвучені мешканцями МТП:

- гуманітарна допомога не надається напряму ВПО, а передається адміністрації закладу, яка сама приймає рішення коли, скільки і чого надати тому чи іншому ВПО;
- у ВПО відсутні особисті зимові речі;
- заклад не може забезпечити і ВПО вимушені купляти своїм коштом спортивні костюми, кросівки, гумові тапочки;
- є потреба в засобах гігієни, яку не може закрити заклад;
- після вилучення у ВПО 75% соціальних виплат, у ВПО лишається біля 600 грн. З урахування припинення виплати допомоги на проживання, цих коштів не вистачає для власних потреб.

Рекомендації за результатами моніторингового візиту:

Враховуючи те, що цей заклад відноситься до категорії стаціонарних інтернатних установ, внесення його до переліку МТП не є доцільним. Разом з тим, за результатом візиту, надаємо такі рекомендації:

- забезпечити безбар'єрне пересування осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення приміщеннями МТП, а також безбар'єрний доступ та користування об'єктами санітарії та гігієни, або їх розумне пристосування;
- опрацювати, спільно з міжнародними та національними організаціями, питання щодо забезпечення в приміщенні відділення в с. Скаржинці ремонту приміщень душових кімнат і туалетів, санвузлів; забезпечення ВПО душовими кабінами з розрахунку один душ/ванна на 12 осіб, одним туалетом на 10 осіб, 2-ма пральними і одною сушильною машинами з розрахунку на 20 осіб. Забезпечити мешканців МТП відділення в с. Виноградівка спортивними костюмами, кросівками, гумовими тапочками, зимовим одягом та побутовою хімією, засобами гігієни. Також надати можливість волонтерам самостійно опрацювати потреби ВПО та особисто передати гуманітарну допомогу;
- забезпечити мешканців МТП та персонал укриттям відповідної місткості (кількість ліжко-місць плюс кількість персоналу).

**Регіональний координатор
взаємодії з громадськістю
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини
в Хмельницькій області**

Олег ШАПОВАЛОВ